

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม

โดย

มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย

โครงการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานและจริยธรรมของผู้ผลิตสื่อ
มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย
ร่วมกับ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ชื่อหนังสือ	แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม
จัดทำโดย	กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
ร่วมกับ	สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย
บรรณาธิการ	มนตรี จุ้ยม่วงศรี
ผู้เขียน/เรียบเรียง	อาจารย์ ปุรินทวรกุล
เผยแพร่	กรกฎาคม ๒๕๖๖
จัดทำโดย	กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ๓๘๘ อาคารเอส.พี. (IBM) อาคารบี ชั้น ๖, ถ. พหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐ contact@thaimediafund.or.th ๐๒ ๒๗๓ ๐๑๑๖

หอสมุดแห่งชาติ
ถนนสามเสน ดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 02-2809846
โทรสาร : 02-2809846

วันที่อนุมัติ 25 กรกฎาคม 2566

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อาจารย์ ปุรินทรกุล.

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม.--

กรุงเทพฯ : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2566.

24 หน้า.

1. เด็ก -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

302.23

ISBN 978-616-94234-1-6

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

สารบัญ.....ค

หมวดที่ ๑ นิยาม.....๑

หมวดที่ ๒ หลักทั่วไปในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก.....๒

- แนวทางการขออนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก.....๒
- แนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก.....๓
- แนวทางการนำเสนอภาพจำลองเหตุการณ์.....๔
- การคำนึงถึงสิทธิที่จะถูกลืมของเด็ก.....๔
- แนวทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในสถานการณ์ทั่วไป.....๔

หมวดที่ ๓ หลักในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นกลุ่มเปราะบาง.....๕

- แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระทำ.....๕
- แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิด.....๖
- แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก.....๗
- แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กพิการ.....๘
- แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ.....๙

INFO สรุปแนวทางการนำเสนอข้อมูลเด็กแบบไหนไม่ให้ละเมิดสิทธิ.....๑๑

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน นับเป็นประเด็นหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง และหลายครั้งนำมาซึ่งผลกระทบทั้งต่อตัวเด็ก ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเด็กในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อปี ๒๕๓๕ ส่งผลให้มีการบัญญัติกฎหมายซึ่งกำหนดให้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และห้ามเปิดเผยข้อมูลและภาพเกี่ยวกับตัวเด็กอันจะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ ผลประโยชน์ของเด็ก โดยครอบคลุมถึงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กด้วย อย่างไรก็ตาม ในโลกการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วประกอบกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีตัวแปรและกระบวนการที่อาจไม่สามารถปกป้องสิทธิเด็กได้อย่างทันทั่วถึง ดังนั้น การสร้างมาตรฐานจริยธรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ส่งสารทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม จึงเป็นอีกกลไกสำคัญที่ช่วยในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสื่อทุกแขนงมีความยั่งยืน จึงได้มีการรวบรวมแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กทั้งทางกฎหมาย แนวปฏิบัติขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ งานวิจัยและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นจากสื่อมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ แอดมิน นักกฎหมาย นักวิชาการ และตัวแทนภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิเด็ก ปรากฏเป็นแนวปฏิบัติการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หมวดที่ ๑: นิยาม

“เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“สิทธิเด็ก” หมายถึง สิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประกอบด้วยสิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่ในการมีส่วนร่วม รวมถึงสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อปกป้องคุ้มครองและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

“ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” หมายถึง การกระทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กในการคุ้มครองเด็กจากการโฆษณา เผยแพร่ทางสื่อมวลชน หรือสื่อสารสนเทศ ในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดของเด็ก รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อเด็ก โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะตัว ความเหมาะสม ความต้องการ และความจำเป็นของเด็ก

“อัตลักษณ์” หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของเด็กที่ทำให้เป็นที่รู้จักหรือจำได้ ได้แก่ ๑) ข้อมูลทางกายภาพ อาทิ หน้าตา รูปร่าง แผลเป็น รอยสัก น้ำเสียง เพศ วัย ฯลฯ ๒) ข้อมูลฐานระบุตัวตน เช่น ชื่อ-นามสกุล ชื่อเล่น ฉายา ที่อยู่ สถานศึกษา ระดับชั้นการศึกษา สถานภาพทางสังคมบางประการ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว ฯลฯ ๓) ข้อมูลในสื่อดิจิทัล อาทิ ชื่อบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ ฉายา กลุ่มเพื่อน กลุ่มที่เป็นสมาชิก ฯลฯ รวมถึงลักษณะเฉพาะอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กซึ่งรวมกันแล้วสามารถสื่อระบุตัวบุคคลได้

“การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร” หมายถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะต่าง ๆ อาทิ ข่าว สัมภาษณ์ สารคดี การแสดงความคิดเห็น อินโฟกราฟิก ภาพ ภาพเคลื่อนไหว การ์ตูน การจำลองเหตุการณ์ สื่ออินเทอร์เน็ตที่พร้อมถึงการนำเสนอในรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมาย ข้อมูล เรื่องราวได้

“สื่อมวลชน” หมายถึง สื่อหรือช่องทางที่ผลิต เผยแพร่ นำข่าวสาร ข้อมูล หรือเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยองค์กรที่มีการจดทะเบียน-จดทะเบียนกับหน่วยงานรัฐ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป

“ผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน” หมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่งบริหารควบคุมการผลิตข้อมูลข่าวสารในองค์กรสื่อมวลชน อาทิ บรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ บรรณาธิการบริหาร รวมถึงผู้ที่ทำงานอยู่ในกองบรรณาธิการ ฝ่ายข่าว หรือรายการที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับการผลิต อาทิ ผู้สื่อข่าว ผู้เขียนข่าว ผู้เขียนบทความ ผู้ถ่ายภาพ ผู้เขียนภาพ ผู้ตัดต่อภาพ ผู้จัดทำกราฟฟิก ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น

“สื่อสังคมออนไลน์” หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้งานสามารถผลิตเนื้อหา ส่งต่อ แพร่กระจาย ผ่านรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันของผู้ใช้งาน อาทิ Twitter, Facebook, YouTube, Blog, Line, Instagram, Club House รวมทั้งสื่ออื่นที่จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในอนาคต

“ผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อดิจิทัล” หมายถึง ผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลหรือสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน แต่มีบทบาทในการผลิต นำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารในสื่อดิจิทัลซึ่งหมายรวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ สื่อพลเมือง ผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) แอดมิน (Admin) ยูทูบเบอร์ (Youtuber) หรือผู้ผลิตเนื้อหาที่อาจมีชื่อเรียกอื่น รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีบทบาทผลิตเนื้อหาด้วยตนเอง (UGC- User Generated Content) และมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลด้วยวิธีใดก็ตามบนสื่อดิจิทัล

หมวดที่ ๒: หลักทั่วไปในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ข้อ ๒.๑ แนวทางการขออนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

แนวทางการขออนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กนี้มีไว้เพื่อพิจารณา ปฏิบัติในกรณีที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็กโดยตรง หรือไม่สามารถนำเสนอด้วยการ ถ่ายทอดสถานการณ์หรือข้อเท็จจริงในภาพรวมที่ไม่เฉพาะเจาะจงตัวเด็กได้ โดยการขออนุญาตนี้เป็นไปตามหลักการ เคารพสิทธิเด็กในอันที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเด็กเอง และคำนึงถึงประโยชน์ สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

๑) สิทธิในการอนุญาต

บุคคลที่มีสิทธิในการอนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่

- “เด็ก”: เด็กมีสิทธิตัดสินใจว่าจะยินยอมให้สัมภาษณ์ บันทึกภาพ หรือใช้ข้อมูลของตนเองหรือไม่ ในบางองค์กรให้สิทธิเด็กที่จะตัดสินใจในระดับอายุไม่ต่ำกว่า ๗ ปี
- “บุคคลในครอบครัว”: พ่อ แม่ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ใหญ่ที่เด็กเชื่อถือและไว้วางใจ มีสิทธิพิจารณา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็ก และตัดสินใจว่าจะอนุญาตหรือไม่
- “เจ้าหน้าที่”: ในกรณีที่เด็กอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งหมายรวมถึง สหวิชาชีพ (นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์) หน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามาให้การดูแลคุ้มครองเด็ก หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุคคลนั้นมีสิทธิพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็ก และสามารถ ตัดสินใจว่าจะอนุญาตหรือไม่

๒) ข้อมูลและแนวทางในการขออนุญาต

- ผู้ขออนุญาตต้องแสดงตัวตนอย่างชัดเจนและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เหตุผล ประเด็น รูปแบบการนำเสนออย่างละเอียดชัดเจนต่อเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตให้ เข้าใจอย่างดีว่าจะนำเสนอในลักษณะใด เผยแพร่ในวงกว้างและมีระยะเวลาการเผยแพร่ยาวนาน เพียงใด โดยเฉพาะการนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัลที่จะถูกบันทึกร่องรอยดิจิทัล (Digital footprint) ในระยะยาว
- ผู้ขออนุญาตต้องประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากนำเสนออย่างละเอียด

- ผู้ขออนุญาตต้องแจ้งต่อเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตให้เข้าใจถึงสิทธิต่าง ๆ อาทิ สิทธิในการมีส่วนร่วม สิทธิที่จะปฏิเสธ สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะถูกลืม เป็นต้น
- ผู้ขออนุญาตต้องไม่บังคับขู่เข็ญเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาต ไม่ให้สัญญาในสิ่งที่ไม่อาจรักษา คำมั่นสัญญาได้ ไม่เสนอสิ่งตอบแทนหรือสินบน ทั้งที่เป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่ากรณีใดใด

๓) แนวปฏิบัติระหว่างการสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงข้อมูลของเด็ก

- ต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กในการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตราย ปลอดภัย สะดวกสบาย และไม่มีการคุกคาม ไม่ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล
- ระวังผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก หลีกเลี่ยงการถามคำถาม การแสดงความคิดเห็นเป็นการตัดสินตัวเด็ก หรือทำให้เด็กตกอยู่ในอันตราย ถูกกลบหลู่ดูหมิ่นหรือกระตุ้นให้เกิดความเจ็บปวด ไม่ร้องขอให้เด็กเล่าเรื่องราวหรือแสดงบทบาทที่กระทบต่อจิตใจเด็ก ไม่ตั้งคำถามซับซ้อนหรือล่อหลอกเพื่อให้ได้คำตอบ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการชี้นำหรือชักจูง
- เคารพการตัดสินใจของเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตที่ต้องการยกเลิกการให้สัมภาษณ์ บันทึกภาพ หรือการเข้าถึงข้อมูลของเด็ก
- ควรมีผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก หรือนักจิตวิทยาเด็กอยู่ร่วมด้วยเสมอ

๔) แนวปฏิบัติเมื่อจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

- ประเมินผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ พร้อมทั้งระมัดระวังการละเมิดสิทธิเด็กที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเสนออย่างละเอียด และต้องมั่นใจว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กได้ป้องกันเด็กจากการถูกทำร้ายและผลกระทบที่จะตามมา
- ขออนุญาตอีกครั้งก่อนนำข้อมูลไปเผยแพร่ และเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตจะต้องได้รับเวลา คิดอย่างเพียงพอว่าจะยินยอมให้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่
- เคารพการตัดสินใจของเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาต กรณีที่ไม่ให้นำข้อมูลที่เคยได้รับอนุญาตแล้วไปนำเสนอ
- กรณีที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารอาจมีผลกระทบต่อตัวเด็กตามมา ควรพิจารณายกเลิกการนำเสนอแม้จะได้รับอนุญาตก็ตาม

๕) การอนุญาตนี้ไม่ครอบคลุมประเด็นที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย เช่น ข้อมูลที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก ข้อมูลที่มีผลต่อรูปคดีของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ การรุกรานสิทธิส่วนบุคคล หรือจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต สุขภาพ ความปลอดภัยของเด็ก ฯลฯ แม้ได้รับอนุญาตจากผู้มีสิทธิในการอนุญาตและดำเนินการขออนุญาต หรืออ้างถึงการช่วยเหลือเด็กด้วยความปรารถนาดี ก็ไม่สามารถเป็นข้อป้องกันให้พ้นผิดทางกฎหมายได้

ข้อ ๒.๒ แนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก

- ตระหนักว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเด็ก หรืออาจละเมิดกฎหมาย แม้ว่าข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะเปิดให้สาธารณะเข้าถึงได้ก็ตาม
- ไม่นำเสนอชื่อบัญชีสื่อสังคมออนไลน์หรือส่วนหนึ่งของสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก หรือผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงตัวเด็กหรือบุคคลใกล้ชิดได้
- การนำข้อมูลและภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กมาใช้ในการนำเสนอสู่สาธารณะควรขออนุญาตอย่างถูกต้องตามกระบวนการในข้อ ๒.๑ และควรเปิดโอกาสให้เด็กหรือผู้ปกครองได้เป็นผู้เลือกข้อมูลหรือภาพที่จะใช้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ข้อ ๒.๓ แนวทางการนำเสนอภาพจำลองเหตุการณ์

- ห้ามนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะการใช้ภาพจำลองเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็ก รวมถึงเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติ ครู เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิดของเด็ก ซึ่งนำไปสู่การคาดเดาหรือสืบค้นตัวตนของเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจนไม่นำเสนอภาพจำลองเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดการเลียนแบบในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก การฆ่าตัวตาย หรือกระทำความผิด

ข้อ ๒.๔ การคำนึงถึงสิทธิที่จะถูกลืมของเด็ก

- ตระหนักว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันถูกบันทึกในรูปแบบดิจิทัลซึ่งอาจทำให้เด็ก และครอบครัวได้รับผลกระทบอย่างถาวร
- เมื่อเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือเจ้าหน้าที่ที่คุ้มครองดูแลเด็กต้องการใช้สิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) ผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องรับผิดชอบด้วยการนำข้อมูลข่าวสารนั้นออกทันที พร้อมทั้งมีการชี้แจงเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย หรือมีวิธีการอื่นใดที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก

ข้อ ๒.๕ แนวทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในสถานการณ์ทั่วไป

“เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั้งการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี หรือเข้ามามีบทบาทในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อ หรือมีส่วนโดยตรงกับตัวเด็ก โดยให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ การเปิดเผยอัตลักษณ์ของเด็กต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑) โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดและความปลอดภัยของเด็ก ○ สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สะท้อนศักยภาพของเด็กที่เป็นคนดี คนเก่ง มีจิตอาสา สร้างแรงบันดาลใจได้โดยไม่ต้องปิดบังอัตลักษณ์ ○ หากภาพของเด็กจะส่งผลเสียต่อเด็ก ควรนำเสนอในลักษณะภาพวาด ภาพการ์ตูน เพื่อปกป้องตัวตน ใช้คำบรรยายแทนภาพ หรือนำเสนอด้วยอินโฟกราฟิกที่เป็นข้อมูลภาพรวมไม่เจาะจงตัวเด็ก ○ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ○ ในกรณีที่เด็กหรือบุคคลในครอบครัวของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางเพศ พึงงดเว้นการนำเสนออัตลักษณ์ทางเพศหากไม่ใช่สาระสำคัญ ○ คำนึงถึงสิทธิของเด็กในการมีส่วนร่วม โดยเปิดพื้นที่ให้เด็กเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อหรือเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง แต่พึงรักษาสมดุลในการคำนึงถึงสิทธิเด็กที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> • กรณีที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก หรือนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ต้องไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็กหรือบุคคลในครอบครัวที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย แต่ต้องไม่ส่งผลเสียต่อเด็ก • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลเสีย หรือทำให้เกิดการตัดสินเด็กหรือเยาวชนในเชิงลบ • ไม่นำเสนอภาพ/คลิปลามก อนาจาร ไปเปลือย อูจาด หรือภาพที่ทำให้เด็กเป็นตัวตลก นำสงสาร สมเพช • ไม่เผยแพร่ภาพที่จะส่งผลให้ตัวเด็ก รวมทั้งญาติพี่น้อง หรือเพื่อนมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแม้จะปิดบังท่าเบลอก็ตาม • ไม่ล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและครอบครัว ไม่ขุดคุ้ย นำเสนอประวัติเชิงลบของเด็กและครอบครัว • ไม่ควรใช้คำจัดกลุ่มหรือแบ่งแยกเด็กหรือเยาวชนที่ทำให้เกิดการตีตราหรือล้อเลียน เช่น กะเทย เกย์ ตู๊ด • ไม่นำเสนอข่าวสารโดยมีความจริงไม่ครบถ้วน • ไม่ปิดกั้นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของเด็กโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือเลือกปฏิบัติ

หมวดที่ ๓: หลักในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นกลุ่มเปราะบาง

ข้อ ๓.๑ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระงับ

“ผู้ถูกระงับ” หมายถึง เด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศ การค้ามนุษย์ การขายและการลักพาตัว การแสวงประโยชน์กับเด็กในทุกรูปแบบ รวมถึงกรณีการแสวงหาผลประโยชน์หรือทางเพศเด็กออนไลน์ (Online Child Sexual Abuse and Exploitation) ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระงับนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของการปกป้อง คุ้มครองเด็กและครอบครัวจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ต้องไม่ละเมิดพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๙ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามเผยแพร่ข้อมูลซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เน้นสถานการณ์ในภาพรวม เพื่อมุ่งหาแนวทางแก้ไขและป้องกันความรุนแรงหรือหาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นสำคัญ ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก เช่น ใช้นามสมมติที่ไม่เชื่อมโยงถึงตัวเด็ก ใช้ภาพวาด ภาพการ์ตูน การใช้คำบรรยายแทนภาพ หรือการนำเสนอข้อมูลอื่นที่ช่วยปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว คนใกล้ชิดของเด็ก รวมถึงคนร้าย ต้องมั่นใจว่าได้ปิดบังอัตลักษณ์หรือข้อมูลที่อาจเชื่อมโยงถึงตัวเด็กได้ โดยอาจใช้คำเรียกว่า พ่อ แม่ ครู คนร้าย ฯลฯ โดยไม่ระบุชื่อ-นามสกุล หรือฉายา ○ กรณีเด็กเสียชีวิตอาจเผยแพร่ภาพหน้าตรงขณะมีชีวิตได้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็กและครอบครัว หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ○ การนำเสนอรายละเอียด ข้อเท็จจริง หรือพฤติกรรมที่เด็กถูกระงับ ต้องคำนึงถึงเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็ก ไม่ละเมิดสิทธิหรือสร้างความเสียหายแก่เด็ก และไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีผลต่อรูปคดี ○ ระมัดระวังการใช้ภาษา คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณของเด็ก และครอบครัว ○ ควรสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มี 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือคนร้าย รวมทั้งเลขคดี บัญชี สื่อสังคมออนไลน์ ที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย แต่ต้องไม่ส่งผลเสียต่อเด็ก • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ซ้ำเติมความทุกข์ของเด็ก และครอบครัว หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เช่น เผยแพร่ภาพหรือคลิปเกี่ยวกับเด็กที่มีลักษณะลามก อนาจาร โป้เปลือย อุจาด สื่อถึงเรื่องทางเพศ • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ในลักษณะที่ทำให้เข้าใจว่าการถูกระงับนั้นเป็นเรื่องปกติในสังคม หรือเป็นเพราะความเคราะห์ร้ายของเด็ก และครอบครัว • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่เป็นการตัดสินตัวเด็กและครอบครัวในเชิงลบ หรือนำเสนอเกินกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เช่น การถูกระงับนั้นเป็นเพราะความยินยอม เต็มใจ พึงพอใจของเด็กเอง • ไม่ใช่คำบรรยายสภาพการณ์ที่รุนแรง ส่งผลกระทบกระเทือนจิตใจ เช่น ถูกสอดใส่อวัยวะเพศ ถูกข่มขืน เป็นต้น ควรใช้คำว่า “ล่วงละเมิดทางเพศ” โดยไม่ระบุรายละเอียดของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น • ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>อำนาจในการคุ้มครองตามกฎหมาย แทนการสัมภาษณ์เด็ก หรือบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้ถูกระทำโดยตรง</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการให้ข้อมูลเบาะแส โดยเน้นให้ความช่วยเหลือเด็กหรือบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำก่อนเผยแพร่เรื่องราวสู่สาธารณะ ○ กรณีเด็กถูกระทำความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) พึงระมัดระวังการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจทำให้เกิดการซ้ำเติมเด็กหรือที่เป็นถูกระทำ ○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ถูกกระทำ ควรให้ความรู้ เตือนภัย สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สังคม นำเสนอวิธีการรับมือและช่องทางขอความช่วยเหลือที่ถูกต้องประกอบในเนื้อหาด้วย เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ๑๓๐๐: สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ๑๓๘๗: มูลนิธิสายเด็ก บริการให้คำปรึกษาแก่เด็ก - ๑๙๑: กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ - ๑๓๒๓: สายด่วนสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต 	

ข้อ ๓.๒ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิด

“ผู้กระทำความผิด” หรือ “ผู้ที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมไม่สมควร ประกอบอาชีพหรือคบหากับบุคคลที่ชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของการปกป้อง คุ้มครอง และไม่ละเมิดสิทธิของเด็ก ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น กับเด็กและครอบครัว รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๕๓ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ห้ามบันทึกหรือเผยแพร่เสียงของเด็ก หรือข้อความในทางสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้ถึงตัวเด็ก หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ○ ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็กในทุกสถานการณ์ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะพยาน ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้กระทำความผิด หรือแม้แต่เด็กในสถานพินิจที่ปรากฏในกิจกรรมการกุศล ○ นำเสนอด้วยภาพการ์ตูน ภาพวาด หรือคำบรรยายแทนการเสนอภาพเด็กหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก ○ การใช้คำเรียกเด็กที่กระทำความผิด 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลอัตลักษณ์ของเด็ก ข้อมูลทางการสอบสวน เลขคดีอาญา ประวัติการทำผิดที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก • ไม่ใช่ถ้อยคำรุนแรง ประณาม ตัดสิน ซ้ำเติม เช่น ตัวปัญหา เด็กแสบ ฆาตกร โจ้ เป็นต้น รวมถึงคำที่จัดกลุ่มประเภทหรือให้ความหมายเชิงลบ มีผลกระทบต่อจิตใจเด็ก ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือทำให้ถูกกีดกันออกจากสังคม

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> - ก่อนแจ้งความ: “เด็กผู้ต้องสงสัย” - ระหว่างสอบสวน: “เด็กผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด” - หลังศาลตัดสินว่าผิด: “เด็กที่กระทำความผิด” <p>○ นำเสนอรายละเอียดสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของเด็กที่กระทำความผิดในลักษณะภาพรวม ไม่เจาะจงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก มุ่งนำเสนอเพื่อให้เด็กและครอบครัวมีความรู้ในการป้องกันปัญหาหรือเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันแก้ไขหรือป้องกันปัญหา</p> <p>○ กรณีเด็กเป็นผู้ถูกลั่นแกล้งผู้อื่นทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) พึงระมัดระวังการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจทำให้เกิดการซ้ำเติมเด็กที่เป็นผู้กระทำ</p> <p>○ กรณีการเสพติดเกม (Game Addiction) ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกมและการแข่งขันอย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม การแพทย์และสาธารณสุข และนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเงินไซ วิธีการชำระเงินในเกมและการแข่งขันเกม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และการกำกับค่าใช้จ่าย</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอในแง่มุมที่อาจเป็นการสนับสนุนผลักดันให้เด็กกระทำความผิด หรือชักนำให้เกิดการเลียนแบบในกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด

ข้อ ๓.๓ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก

“ผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก” หมายรวมถึงเด็กกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ เด็กที่อยู่ในภาวะความยากจน การไร้บ้าน เป็นเด็กกำพร้า ประสบภัยพิบัติ วิศวกรรม ความรุนแรง ภัยสงคราม-ก่อการร้าย หรืออยู่ในพื้นที่ค้าอพยพลี้ภัย หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงและหาผลประโยชน์จากเด็กทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>○ ระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย อัตลักษณ์เด็กอย่างชัดเจน เว้นแต่ได้ขออนุญาตอย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก</p> <p>○ การระบุชื่อสถานสงเคราะห์ ศูนย์อพยพลี้ภัย ศูนย์ช่วยเหลือที่เชื่อมโยงกับตัวเด็กต้องถามความสมัครใจ และต้องได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กโดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์ หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนอภาพเด็กในลักษณะที่น่าสงสาร มอมแมม ร้องไห้ ไม่มีความสุข ฯลฯ กรณีที่จำเป็นต้องนำเสนอภาพที่ สะท้อนความยากลำบากของเด็ก ก เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือหรือเป็น

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเชิงบวก เช่น เรื่องราวความสำเร็จในชีวิตของเด็กสามารถกระทำได้ โดยผ่านการขออนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑)</p> <p>○ หากได้รับอนุญาตให้นำเสนอภาพเด็ก ควรนำเสนอภาพเชิงบวก เช่น การทำกิจกรรม ร่าเริง มีความสุข</p> <p>○ ระวังระวังเป็นพิเศษในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่อาจกระทบจิตใจเด็ก เช่น ทำให้เศร้า เสียใจ รู้สึกอับอาย หดหู่ใจหรือทำให้เกิดอันตรายเพิ่มขึ้น</p> <p>○ มุ่งนำเสนอเพื่อนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือ และควรมีการติดตามนำเสนอข่าวสารที่เป็นการสรุปสถานการณ์การช่วยเหลือเด็ก</p> <p>○ กรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะบริจาค ระดมความช่วยเหลือเด็กของบุคคลหรือองค์กรใดก็ตาม ควรมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของบุคคลหรือองค์กรนั้น</p> <p>○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ควรมีช่องทางติดต่อองค์กรให้ความช่วยเหลือเด็กที่เกี่ยวข้องประกอบในเนื้อหาด้วย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ๑๓๐๐: สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 	<p>ประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก ควรเบลอภาพ หรือใช้การนำเสนอในลักษณะอื่นที่ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์เด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะการใช้คำที่แสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อตัวเด็กหรือครอบครัวของเด็ก เช่น สู้รันทด เวทนา สดุดี ฯลฯ ควรนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การแก้ปัญหาค้นปัญหาในภาพรวม

ข้อ ๓.๔ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กพิการ

“เด็กพิการ” หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอ ง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะมามีมาแต่กำเนิดหรือขึ้นภายหลัง ได้แก่ ความพิการทางการเห็น ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางสติปัญญา ความพิการทางการเรียนรู้ และความพิการทางออทิสติก โดยอาจเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” (Children with Special Need) ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กพิการนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงและหาผลประโยชน์จากเด็กทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>○ ระวังระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย อัตลักษณ์ของเด็ก เว้นแต่ได้ขออนุญาตอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก</p> <p>○ หากต้องมีการสัมภาษณ์ ควรสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลแทนการสัมภาษณ์เด็กโดยตรง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก โดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็ก ภาพความพิการนำเวทนา เรียกร้องความสงสาร ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือซ้ำเติมความทุกข์ของเด็ก

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารเชิงบวก เช่น ศักยภาพและความสามารถ เช่น การทำกิจกรรม ร่าเริง มีความสุข โดยต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง ○ ควรใช้คำว่าเด็กหญิงเด็กชายที่ไม่เจาะจงความพิการหรือหากจำเป็นต้องนำเสนอประเด็นความพิการควรใช้คำเรียกว่า เด็กบกพร่องทางร่างกาย เด็กพิเศษ เด็กออทิสติก เด็กบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น ○ ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยมีข้อมูลหรือความเห็นจากนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กพิการ เพื่ออธิบายพฤติกรรมหรือความจำเป็นพิเศษของเด็ก ○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว ควรมุ่งเน้นที่การให้ความช่วยเหลือหรือประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่ใช่ความน่าเวทนาสงสาร ○ กรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะบริจาค ระดมความช่วยเหลือเด็กของบุคคลหรือองค์กรใดก็ตาม ควรมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของบุคคลหรือองค์กรนั้น 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะดูถูกเด็กพิการ การใช้คำพูดเชิงลบ หรือตอกย้ำความพิการ ดูถูกเหยียดหยาม เช่น ปัญญาอ่อน เด็กบ้า คนบ้า เด็กติ่งตอง ด้วน เป้ เป็นต้น • ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง โดยไม่ขออนุญาตอย่างถูกต้องหรือไม่มีผู้ดูแลเด็กร่วมอยู่ด้วย

ข้อ ๓.๕ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ

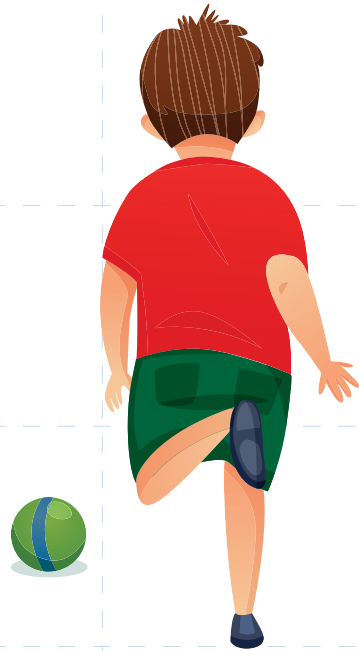
“ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ” หมายถึง เด็กที่ได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย หรือเด็กที่มีการดำเนินชีวิตโดยเกี่ยวข้องกับผู้ที่ติดเชื้อโรค ทั้งโรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ หรือโรคระบาด ที่คนในชุมชนหรือสังคมมีท่าทีเชิงลบต่อผู้ติดเชื้อ เช่น กังวล รังเกียจ ดูถูกเหยียดหยาม กีดกันผู้ติดเชื้อหรืออยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อให้ออกจากสังคม ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข สิทธิที่จะได้รับการเข้าถึงการรักษา สวัสดิการ และผลประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงทั้งร่างกาย จิตใจ และการยอมรับจากสังคม รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ รมัถระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่อาจกระทบต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขของเด็กและครอบครัว ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ ต้องปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด เว้นแต่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑) โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และปกป้องคุ้มครองเด็กและครอบครัวให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอภาพเด็กหรือครอบครัวที่เสี่ยงต่อการไม่ยอมรับจากสังคม ควรนำเสนอ โดยการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กหรือบุคคลในครอบครัว โดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่ทำให้เด็กและครอบครัวเกิดความเศร้า เสียใจ รู้สึกอับยศ อับอาย หดหู่ใจ เกิดอันตรายเพิ่มขึ้น หรือถูกกีดกันออกจากสังคมที่ใช้ชีวิตอยู่อันเนื่องมาจากโรค • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือข่าวลวงที่ทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือคน

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
ภาพวาด ภาพการ์ตูน การใช้คำบรรยาย หรือการนำเสนอ ด้วยรูปแบบอื่นที่เป็นการปกป้องเด็กและครอบครัว o ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงส่งเสริมการป้องกัน ให้ ความรู้เกี่ยวกับโรค และให้คำแนะนำในการอยู่ร่วมกันใน สังคม	โกลัซิด ประสบเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับการติดเชื้อ อัน ส่งผลเสียต่อเด็กและครอบครัว

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

ที่มา : แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม เผยแพร่เมื่อ เดือน ก.พ. 2565
โดย มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ร่วมกับ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

นำเสนอข้อมูลเด็ก แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

หมายถึง
ผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

เด็ก

หลักทั่วไป
ในการนำเสนอ

การขออนุญาต

สัมภาษณ์ บันทึกภาพ เข้าถึงข้อมูลเด็ก
ผู้มีสิทธิขออนุญาต

เด็ก

ครอบครัว

เจ้าหน้าที่

กรณีที่เด็ก
อยู่ในความดูแล
ของเจ้าหน้าที่
ตามกฎหมาย

ผู้ขออนุญาต

แนวทางการขออนุญาต

แสดงตัวตนและ
ชี้แจงวัตถุประสงค์

แจ้งผลกระทบทั้ง
เชิงบวกและเชิงลบ
อย่างละเอียด

ต้องไม่บังคับขู่เข็ญ
หรือให้สินบน

แจ้งเด็กหรือ
ผู้มีสิทธิอนุญาต
ให้เข้าใจถึงสิทธิต่างๆ

แนวปฏิบัติการเข้าถึงข้อมูล

ปกป้องคุ้มครอง
ไม่ทำให้เด็กกดดัน

ระวังคำถาม, คำพูด
ที่อาจจะส่งผล
ต่อสภาพจิตใจของเด็ก

เคารพการตัดสินใจ
ถ้าขอเลิกให้สัมภาษณ์

ควรมีผู้ปกครอง
ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก
หรือนักจิตวิทยาเด็ก
อยู่ด้วยเสมอ

แนวปฏิบัติก่อนนำเสนอ

ประเมินผลกระทบ
อีกครั้ง

ขออนุญาตอีกครั้ง
ก่อนนำข้อมูลไปเผยแพร่

กรณีที่ข่าวสาร
อาจมีผลกระทบต่อเด็ก
ควรยกเว้นการนำเสนอ
แม้ได้รับอนุญาต

การอนุญาตนี้ **ไม่ครอบคลุมกรณี**ที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย **แม้ได้รับอนุญาต**
หรืออ้างว่าเป็นการช่วยเหลือเด็กด้วยความปรารถนาดีก็ตาม

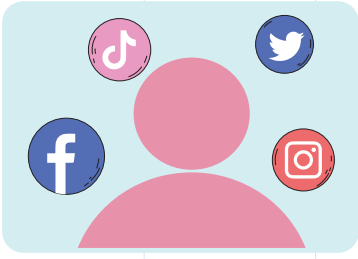

นำเสนอข้อมูลเด็ก แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

**หลักทั่วไป
ในการนำเสนอ**

การใช้ข้อมูลโซเชียลของเด็ก

ไม่นำเสนอข้อมูล
ของเด็กหรือผู้เกี่ยวข้อง

ควรขออนุญาตอย่างถูกต้อง
เมื่อนำข้อมูลหรือภาพไปใช้

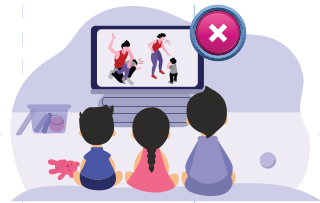

ระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
หรือละเมิดกฎหมาย
แม้ข้อมูลนั้นจะเป็นสาธารณะ

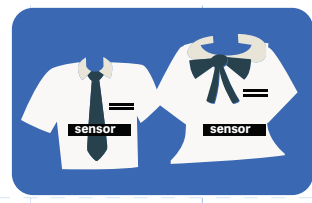

การใช้ภาพจำลอง

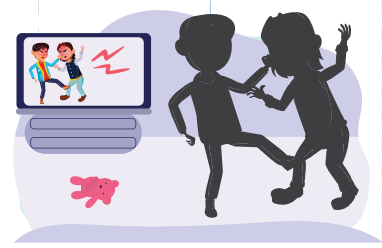
ห้ามนำเสนอภาพ
จำลองเหตุการณ์
ที่กระทบจิตใจเด็ก

ห้ามเปิดเผยข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ห้ามเสนอภาพ
จำลองเหตุการณ์
ที่อาจให้เกิด
การเลียนแบบ

สิทธิที่จะถูกลืม

เมื่อเด็ก บุคคลในครอบครัว
หรือเจ้าหน้าที่ที่คุ้มครองดูแลเด็ก
ต้องการใช้สิทธิที่จะถูกลืม
ต้องนำข้อมูลข่าวสารนั้นออกทันที
พร้อมชี้แจงเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย
หรือมีวิธีการอื่นใด ที่เกิดประโยชน์สูงสุด
แก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กในสถานการณ์ทั่วไป

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

DO's

- ✓ **คิดถึงประโยชน์, ความปลอดภัย** ในการเปิดเผยอัตลักษณ์ของเด็ก และต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง
- ✓ **นำเสนอศักยภาพของเด็ก** เช่น การเป็นคนดี มีจิตอาสา สร้างแรงบันดาลใจได้ โดยไม่ต้องปิดบังอัตลักษณ์
- ✓ **ควรใช้ภาพวาด ภาพการ์ตูน** เพื่อปกปิดตัวตน ใช้คำบรรยาย หรือใช้อินโฟกราฟิกเป็นข้อมูลภาพรวม หากภาพของเด็กอาจส่งผลเสียต่อเด็ก
- ✓ **ให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ** เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม แบบเท่าเทียม
- ✓ **งดเว้นการนำเสนออัตลักษณ์ทางเพศ** ของเด็กหรือบุคคลในครอบครัว หากไม่ใช่สาระสำคัญ
- ✓ **เปิดพื้นที่ให้เด็กแสดงความคิดเห็น** หรือมีบทบาทในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อ หรือเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ในแบบที่สมดุลต่อการปกป้องคุ้มครอง

DON'Ts

- ✗ **ไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็ก** หรือบุคคลในครอบครัว หากเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย
- ✗ **ไม่นำเสนอข้อมูลที่ส่งผลเสีย** หรือทำให้เกิดการตัดสินเด็กในเชิงลบ
- ✗ **ไม่นำเสนอภาพ/คลิปลามก** อนาจาร ไปเปลือย อูจาด หรือภาพที่ทำให้เด็กเป็นตัวตลก นำสงสาร สมเพช
- ✗ **ไม่เผยแพร่ภาพที่จะส่งผลให้เด็ก** ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนเสี่ยงอันตราย แม้ปิดบังทำเบลอก็ตาม
- ✗ **ไม่ล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว** ของเด็กและครอบครัว ไม่ขุดคุ้ย นำเสนอประวัติเชิงลบ
- ✗ **ไม่ควรใช้คำจัดกลุ่มหรือแบ่งแยกเด็ก** ที่ทำให้เกิดการตีตราหรือล้อเลียน เช่น กะเทย เกย์ ตูด
- ✗ **ไม่นำเสนอข่าวสาร** โดยมีความจริงไม่ครบถ้วน
- ✗ **ไม่ปิดกั้นสิทธิหรือเลือกปฏิบัติ** ในการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วม ของเด็กโดยไม่มีเหตุผลสมควร

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กที่เป็นผู้ถูกรักษา

“ผู้ถูกรักษา” หมายถึง เด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การแสวงประโยชน์กับเด็กในทุกรูปแบบ รวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์หรือทางเพศเด็กออนไลน์

DO'S

ระวังการใช้ภาษา

คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน
จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณ
ของเด็ก และครอบครัว

ควรสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ แทนการสัมภาษณ์เด็ก

หรือครอบครัวที่ถูกกระทำโดยตรง

ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
เพื่อช่วยเหลือเด็กหรือครอบครัว
ก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะ

พึงระวังการเปิดพื้นที่
แสดงความคิดเห็นในออนไลน์
ที่อาจเกิดการซ้ำเติมเด็ก

ควรให้ความรู้ เตือนภัย
สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สังคม
นำเสนอวิธีการรับมือและช่องทาง
ขอความช่วยเหลือที่ถูกต้อง

DON'Ts

ไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็ก
บุคคลในครอบครัว
หรือคนร้าย รวมทั้งเลขคดี
บัญชีสื่อสังคมออนไลน์
ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย
แต่ต้องไม่ส่งผลเสียต่อเด็ก

ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ซ้ำเติม
ความทุกข์ของเด็กและครอบครัว
หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

ไม่นำเสนอข้อมูลเด็กที่ทำให้เข้าใจ
ว่าการถูกกระทำนั้น
เป็นเรื่องปกติในสังคม
หรือเป็นเพราะเคราะห์ร้าย

ไม่นำเสนอข้อมูลที่เป็นการตัดสินตัวเด็ก
และครอบครัวในเชิงลบ หรือนำเสนอ
เกินกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

ไม่ใช่คำบรรยายสภาพการณ์ที่รุนแรง
ส่งผลกระทบต่อกระเทือนจิตใจ

ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง
ป้องกันการกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
มาตรา 27 และมาตรา 50:

ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูล
เกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง
ที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ
ชื่อเสียง เกียรติคุณ
หรือผลประโยชน์ของเด็ก
หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน
ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มูลนิธิสายเด็ก
บริการให้คำปรึกษาแก่เด็ก

กองบังคับการสายตรวจ
และปฏิบัติการพิเศษ

สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

สายด่วนสุขภาพจิต
กรมสุขภาพจิต

นำเสนอข้อมูลเด็ก แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กที่เป็นผู้กระทำความผิด

“ผู้กระทำความผิด” หรือ “ผู้ที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมไม่สมควร ประกอบอาชีพ หรือคบหากับบุคคลที่ชักนำไปในทางกระทำความผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

DO's

- ✓ **คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ**
ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
- ✓ **ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก**
ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะพยาน ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้กระทำความผิด หรือแม้แต่เด็กในสถานพินิจที่ปรากฏ ในกิจกรรมการกุศล
- ✓ **นำเสนอด้วยภาพการ์ตูน ภาพวาด**
หรือคำบรรยาย แทนการเสนอภาพเด็ก หรือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก
- ✓ **การใช้คำเรียกเด็กที่กระทำความผิด**
ก่อนแจ้งความ: “เด็กผู้ต้องสงสัย”
ระหว่างสอบสวน: “เด็กผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด”
หลังศาลตัดสินว่าผิด: “เด็กที่กระทำความผิด”
- ✓ **นำเสนอในลักษณะภาพรวม**
ไม่เจาะจงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก มุ่งให้ความรู้ในการป้องกันหรือเยียวยารวมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันแก้ไขหรือป้องกันปัญหา
- ✓ **พึงระวังการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็น**
ในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจทำให้เกิดการซ้ำเติมเด็กที่เป็นผู้กระทำ
- ✓ **กรณีการเสพติดเกม**
ควรนำเสนอข้อมูลอย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม การแพทย์และสาธารณสุข

DON'Ts

- ✗ **ไม่นำเสนอข้อมูลอัตลักษณ์ของเด็ก**
ข้อมูลทางการสอบสวน เลขคดีอาญา ประวัติการทำผิดที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก
- ✗ **ไม่ใช่ถ้อยคำรุนแรง**
ประณาม ตัดสิน ชำ้เติม ใช้คำที่จัดกลุ่ม หรือให้ความหมายเชิงลบ มีผลกระทบต่อจิตใจเด็ก ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้องหรือทำให้ถูกกีดกันออกจากสังคม
- ✗ **ไม่นำเสนอในแง่มุมที่ อาจเป็นการสนับสนุนให้เด็กกระทำความผิด**
หรือชักนำไปให้เกิดการเลียนแบบ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. พ.ศ. 2553
มาตรา 130 มาตรา 136 และมาตรา 153 :

ห้ามบันทึกหรือเผยแพร่เสียงของเด็ก หรือข้อความในทางสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดี หรือคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล ที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้ถึงตัวเด็ก

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

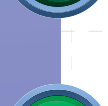

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก

“ผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก” หมายถึงเด็กกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ เด็กที่อยู่ในภาวะความยากจน การไร้บ้าน เป็นเด็กกำพร้า ประสบภัยพิบัติ วินาศกรรม ความรุนแรง ภัยสงคราม-ก่อการร้าย หรืออยู่ในพื้นที่ค้าอพยพพลักภัย หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

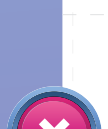
DO'S

- **ระวังการเปิดเผยอัตลักษณ์**
เด็กอย่างชัดเจน
- **การระบุชื่อสถานสงเคราะห์**
ศูนย์อพยพพลักภัย ศูนย์ช่วยเหลือ
ที่เชื่อมโยงกับตัวเด็ก
- **ต้องถามความสมัครใจ**
และต้องได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง
- **ควรนำเสนอในเชิงบวก**
หากได้รับอนุญาตให้นำเสนอภาพเด็ก
- **หากได้รับอนุญาตให้นำเสนอภาพเด็ก**
ควรนำเสนอภาพเชิงบวก
- **ระวังเป็นพิเศษ**
ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
ที่อาจกระทบจิตใจเด็ก
- **มุ่งนำเสนอเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ**
และควรติดตามสรุปสถานการณ์
การช่วยเหลือเด็ก
- **ควรตรวจสอบความน่าเชื่อถือ**ของบุคคล
หรือองค์กรที่ระดมความช่วยเหลือเด็ก
- **ควรมีช่องทางติดต่อ**
องค์กรให้ความช่วยเหลือเด็ก
ที่เกี่ยวข้องประกอบในเนื้อหา

สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

DON'Ts

- **ไม่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก**
โดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ
ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์
หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- **ไม่นำเสนอภาพเด็กในลักษณะที่น่าสงสาร**
กรณีที่ต้องนำเสนอ
เพื่อความช่วยเหลือ
ควรเบลอภาพหรือนำเสนอ
ในลักษณะอื่นที่ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์เด็ก
- **ไม่ใช่คำที่แสดงความคิดเห็นเชิงลบ**
ต่อตัวเด็กหรือครอบครัว
แต่ควรนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง
ที่นำไปสู่การแก้ป้องกันปัญหาในภาพรวม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
พ.ศ. 2546 มาตรา 27 และมาตรา 50 :

ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก
หรือผู้ปกครอง ที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ
ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก
หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน
ปรับไม่เกิน 60,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

ที่มา

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม เผยแพร่เมื่อ เดือน ก.พ. 2565
โดย มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ร่วมกับ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กพิการ

“เด็กพิการ” หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมรรถภาพสติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะมีความพิการแต่กำเนิดหรือขึ้นภายหลังโดยอาจเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ”

DO'S

ระวังการเปิดเผยอัตลักษณ์ของเด็ก
เว้นแต่ได้ขออนุญาตอย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก

ควรสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล
แทนการสัมภาษณ์เด็กโดยตรง

นำเสนอข้อมูลเชิงบวก
เช่น ศักยภาพและความสามารถ การทำกิจกรรม ร่าเริง มีความสุข โดยต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง

ควรใช้คำว่าเด็กหญิงเด็กชาย
ที่ไม่เจาะจงความพิการ หรือหากจำเป็นต้องนำเสนอความพิการ ควรใช้คำเรียกว่า

- เด็กบกพร่องทางร่างกาย
- เด็กพิเศษ, เด็กออทิสติก
- เด็กบกพร่องทางสติปัญญา
- กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

ควรมีข้อมูลหรือความเห็นจากนักจิตวิทยา
หรือผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กพิการ เพื่ออธิบายพฤติกรรม หรือความจำเป็นพิเศษของเด็ก

มุ่งนำเสนอเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ
หรือประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่ใช่ความน่าเวทนาสงสาร

ควรตรวจสอบความน่าเชื่อถือของบุคคล
หรือองค์กรที่ระดมความช่วยเหลือเด็ก

DON'Ts

ไม่นำเสนอข้อมูลเด็ก
โดยเจตนาให้เกิดความเสียหาย แก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็ก
ภาพความพิการน่าเวทนา เรียกร้องความสงสาร ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือซ้ำเติมความทุกข์ของเด็ก

ไม่นำเสนอข้อมูลในลักษณะ
ดูถูกเด็กพิการการใช้คำพูดเชิงลบ หรือตอกย้ำความพิการ ดูถูกเหยียดหยาม

ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง
โดยไม่ขออนุญาตอย่างถูกต้อง หรือไม่มีผู้ดูแลเด็กร่วมอยู่ด้วย

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
พ.ศ. 2546 มาตรา 27 และมาตรา 50 :

ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก
หรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน
ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นำเสนอข้อมูลเด็ก

แบบไหนไม่ละเมิดสิทธิ

เด็กที่เกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ

“ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ” หมายถึง เด็กที่ได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย หรือมีการดำเนินชีวิต โดยเกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อโรค ทั้งโรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ หรือโรคระบาด ที่คนในชุมชนหรือสังคมมีท่าทีเชิงลบต่อผู้ติดเชื้อ

DO's

ระวังการนำเสนอข้อมูลที่อาจกระทบต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขของเด็กและครอบครัว

ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด เว้นแต่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุด และปกป้องคุ้มครองเด็กและครอบครัว ให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

ควรใช้ภาพวาด ภาพการ์ตูน การใช้คำบรรยายที่เป็นการปกป้องเด็กและครอบครัว

ควรนำเสนอข้อมูลในเชิงส่งเสริมการป้องกัน ให้ความรู้เกี่ยวกับโรค และให้คำแนะนำการอยู่ร่วมในสังคม

DON'Ts

ไม่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือบุคคลในครอบครัว โดยตั้งใจให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ไม่ทำให้เด็กและครอบครัว เสียใจ อับอายนำไปสู่ การเกิดอันตรายเพิ่มขึ้น หรือถูกกีดกันออกจากสังคม ที่ใช้ชีวิตอยู่อันเนื่องมาจากโรค

ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือข่าวลวงที่ทำให้เกิดการเข้าใจผิด อันส่งผลเสียต่อเด็กและครอบครัว

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
มาตรา 27 และมาตรา 50 :

ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง ที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน
ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

